

Излази два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2:40
на по године. К 1:20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Оглasi рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
ћују, рачунају се је-
дним бројем.

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Д-р Богдан Медаковић у свом котару.

У суботу је био саборски предсједник г. д-р *Богдан Медаковић* у свом изборном котару, и то у Плашком и у Муњави и састао се са својим изборницима и с народом. У Плашки су га пратили народни заступници Светозар *Прибићевић* и Јован *Бањанин*, а са Плитвица дошао је истога дана у Плашки на састанак и нар. заступник д-р *Иван Лорковић*.

Д-р Медаковић присуствовао је најприје у опћинској згради расправи о основи жељезничке пруге Огулин—Плашки. А после литургије држао је у цркв. порти састанак с плашчанским изборницима и с народом. Народ је свога заступника примио с великим одушевљењем. У име изборника поздравио га је топлим говором прото *Стево Косановић*, препоручујући његовој пажњи потребе народне, а нарочито потребе онога краја. Д-р Богдан Медаковић оцртао је најприје у свом говору досадашњи саборски рад а истакао је као први задатак сабора уважање уставних слобода. А, прелазећи на потребе плашчанског котара цијелог оног краја, нарочито се осврнуо на два животна питања и то на питање коза и питање правоужитничког права на огрјев и грађу, с чим је у тијесној свези и питање шумских штета. Д-р Богдан Медаковић обећао је народу, да ће се живо заузети, како би се ова питања, колико је то могуће, ријешила у народну корист. Кад је д-р Медаковић свршио свој говор, народ га је опет поздравио бурним и одушевљеним клицањем.

На заузимање д-ра Медаковића саставио се у Плашком одбор четворице најугледнијих грађана, који ће испитивати све народне потребе, примати молбе и жалбе, и све што је оправдано од тога достављати своме народном заступнику, како би се могло народу помоћи и задовољити.

Послије скупштине био је заједнички ручак у кући пријатеља самосталне странке *Спасе Узелца*, коме су присуствовали најугледнији чланови наше странке из Пласкога, а уз то и браћа Хрвати на челу с г. *Томљеновићем*. Ту су наши пријатељи дали жива израза своме за-

довољству с досадашњим радом српске и хрватске коалиције, а наглашавали су, да коалиција треба прије свега да ријешити уставно питање у слободоумном духу. Том су приликом говорили и сви народни заступници, који су с особитим задовољством истакли, како се у Плашком на сваком кораку и у сваком послу опажа једнодушност, одлучност и права народна свијест.

Око 5 сати по подне отишао је д-р Богдан Медаковић у *Муњаву*, куда су га пратили наши одушевљени Плашчани: г. г. *Гавро Јакшић*, прото *Косановић*, *Спасе Узелац*, *Дане Томљеновић*, *Данило Мандић* и други. У *Муњави* су опет дочекали изборници свога омиљеног заступника с великом љубављу. Поздравио га је прото *Вукелић*, истакнувши нарочито радост своју, што је њихов заступник постао предсједником сабора. У врту г. *Антонија Орлића* био је састанак, на ком су такођер изјавили изборници своје задовољство са саборским радом, а изнијели су и своје жеље и потребе. На састанку говорили су и народни заступници *Прибићевић*, *Лорковић* и *Бањанин*, те г. *Томљеновић*.

Из *Муњаве* отпратили су Плашчани свога заступника д-ра Медаковића све до *Огулина*, гдје су се врло срдечно растали с њим са жељом, да их што скорије опет походи.

Плашчани су показали врло велику приврженост за свог народног заступника и потпуно здраво схваћање нашег политичког живота. Из сваке њихове ријечи избијало је увјерење, да ће једино уставне слободе зајамчити народу бољу будућност и дати му снаге за борбу у осталим питањима. Од њих би се управо многи наши тобожњи „велики политичари“ могли научити, како треба да се води права народна политика.

Користе ли и ратару уставне слободе.

У држави се мора знати за неки ред по ком ће што бити: ко је глава државе, ко ствара законе, ко суди, ко управља, у чем се мора чути народна ријеч и тако даље. Да нема тога реда свако би вукао на своју страну. Тај ред

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послје, да га читате.

зове се устав. Да тај ред не би испао на народну штету, морају се створити неке уредбе, којима ће се дати могућности народу да и он учествује у равнању са државом и да пази како неко не би можда устав кршио и употребљавао на своју корист.

Оне уредбе које дају ту могућност народу зову се уставне слободе. Међу те уставне слободе спада: право гласа, слобода штампе, слобода састајања, слобода удруживања, независност судца, порота и т. д.

У Француској, Енглеској, Њемачкој, Аустрији, и свима скоро државама народ је претрпио неисказаних мука, пролило се море крви, падале су негдје и краљевске главе, док је народ дошао до ових уставних слобода.

Па шта то вриједи ратару: слобода штампе, право гласа, слобода састајања и т. д.? Какву он корист има од тога?

Тако ратар може питати, а има лукавих људи, који ратару добра не желе, па му збиља говоре како то за ратара нема никакве вриједности.

Па је ли то тако?

Узмимо: право гласа. Српска самостална странка, и све друге напредне странке, траже да се сваком пунољетном човјеку даје право гласа за саборске изборе. Има ли од тога ратар користи?

Сабор ствара законе за државу, а краљ потписује. Закони ће бити какви и посланици што их је народ изабрао. Ако бирају посланике само људи који плаћају 60 К пореза јамачно неће бирати људе којима је у првом реду стало до сиромашнијих дијелова народа. То су већ људи имућни којих рђави закони не тиште, па и они баш неће много пазити да изаберу човјека који ће и главу заложити за то да се створе закони повољни за мање имућан дио народа.

Ви сами знате шта трпите од рђавих закона. А то је зато што читав народ није имао права гласа. Зато ће сад опозиција која је побједила на изборима створити у сабору закон којим ће се дати свему народу право гласа. И то ће бити једна велика тековина народна од које ће народ имати много користи. Зато су, дакле, и пролили многи народи онолику крв, док су до тога дошли, а у Русији и сад проливају, што је то темељно, главно право без ког се не може ни помислити на некакав сталан напредак.

А слобода штампе? То је слобода да се може све штампати, а да се ништа не може заплијенити. Штампач слободно све, а ако је што против закона, нека те тужи у кога то дира, али забранити да нешто штампаш, изнесеш на јаву, не може нико. Па какву народ корист има од тога?

Народ трпи много, често могу бити и закони добри, али се добро не извршују. Притужи се вишој власти, али она крије млађу власт, затрпава, забашурује.

У сабору, рецимо, немаш народног човјека који би то тамо изнио на јаву, као што је било с нама Србима до ових избора. Шта ћеш онда, већ да свиснеш од јада. Ето штампе, ето новина. Штампач какву књижицу о том, или нека то штампачу новине, па ће зато сазнати читав свијет, сазнаће и највише власти, и сабор, ама свако. И вјеруј да ће и власти мало боље припазити кад знаду да се о њиховим дјелима смије слободно писати, и да ће онда и народу бити лакше.

Али кад нема те слободе, кад се може плијенити, као до сад код нас, онда власти могу радити шта хоће. Кад хоћу да поучим народ о некакву његову праву, не могу ићи од једног до другог, већ штампам, а народ чита новине, прочитаће то и научити. Али ако се може плијенити, онда ће власт све заплијенити што иде њој уз нос. Тако се до сад код нас радило. Ви знате како су плијенили „Српско Коло“, а „Нови Србобран“ заплијењен је у задње три године 110 пута! Дакле, без слободе штампе нема добра свима онима који нису у власти.

Ја, рецимо, живим у селу, па поучавам народ његовим правима, учим га да се не да газити, да дигне главу, да брани законом своја права. Власт то иде уз нос, па ме оптужи суду да буним народ. Буњеће се казни јако. Сад ако судач није независан, то јест, ако га виша власт може по вољи премјестити, метнути у пензију, отпустити, као што је то код нас, он ће из страха осудити мене, или оног ко пише за народ а против власти. Тако је до сад и бивало. Читали сте, како су загребачки судци баш пред изборе осудили два хрватска новинара на неколико мјесеци тамнице, а у тамници је лежао једном и одговорни уредник „Н. Србобрана“. Ко ће код такве праве бити уз народ, кад ти је увијек глава у торби? А народ сам још не умије. Како, дакле, да и народ нема користи од независности судца.

Ви знате како су оне скупштине што их је српска самостална странка држала по народу много учиниле да је влада пропала на изборима. Откад су се почеле држати скупштине народу је пукло пред очима. Влада је то опазила, па је забранила била држати те скупштине. И скоро свуда гдје су биле скупштине продро је на изборима народни човјек, а гдје није било скупштина, нигдје није продро народни човјек. А кад се створи закон о слободи састајања нико не може забранити народу да држи скупштине.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ко дакле може рећи, да слобода састајања не користи народу?

Тако је и с осталим уставним слободама.

Тек кад народ ужива уставне слободе може по својој вољи, слободно и свјесно, и да изабере сабор, који ће онда имати да створи друге повољне законе за народ. Оне су темељ, основа сваког другог рада.

Зато је дужност новог сабора да у првом реду створи ове уставне слободе, па да се онда на том темељу зиђе даље зграда боље народне будућности.

Дакле, сваки онај, који народу говори, како њему нису корисне уставне слободе јест душманин народни, злотвор, на ког се не треба обазирати и који има неких рачуна својих, јер нема поштена човјека који не воли слободе.

Пут у Горњак*.

Од Ђуре Јакшића.

Од Великог Села до самога Ждрела
К'о да ј' вила неки ћилим разастрла
Од зелене траве и свакоје шаре,
Да к њему примаму уморне бећаре.
Па доклен ти вила лака санка бира,
Хлађан поток слабе ноге ти испира,
Ветрови ти тихи лепи мирис дају,
Заслађене хране грком уздисају...

Са далеког пута уморан сам сео,
Не би' л' санка наш'о сетан, невесео.
Повило се цвеће, полегла је трава,
Али мене санак давно избегава!
Сила се је мисли врзло по памети,
Много ли сам страд'о, кад се срце сети.
Никад добро јутро, никад добро вече,
Мени ноћца лако никад не протече...
У мислима тако уздахн'о сам јако,
А сузе су текле низ образ полако.
Од груди се мојих вечан огањ створи,
Да у њима душа пре рока изгори!
По големом свету млађан се потуцам —
Што громовник нисам, да на судбу пуцам?...
Све што ми је било недраго и драго,
Остављат' сам мор'о равно под једнако!
Па где сад почивам?... о да дивна места!
Лепша никад није с уресом невеста!
Извезено цвећем, окићено горам' —

* Горњак је манастир, задужбина цара Лазара, који лежи у дивљем пределу поред Млаве, на граници између Хомољског и Млавског Среза у Пожаревачком Округу. — Велико Село и Ждрело места су у истом округу. Млава је река која изнад Жагубице у Округу Пожаревачком извире и код Костоца у Дунав утиче. Прича се, да се цар Лазар хтео преко ње разговарати са некаким свецем Глигоријем, који је близу Горњака у гори постоио, па како је Млава онуда текла са великом хуком, да нису могли речи један другом разумети, то је светитељи прокуну, и оно се место данас зове Тишина, јер од онда увек ћути тамо Млава.

Ја и ово место оставити морам!
— Ено већ се крију сјајног сунца зраци,
Ка западу златни путују облаци.
Торбицу сам вез'о, опанак притег'о —
И ја бих са сунцем некуд даље бег'о,
Али једно срце, друго судба жели:
Ја по судби морам, што она придели;
Видиш оно стење, што се небу пење —
То је воља судбе... горко придељење!...

К'о боланог нада небу подигнута
Подиге се гора од камена љута,
Бону диже главу, а коленом клеца,
Каменито срце Млава јој просеца.
Зајазит' се не да, мумла, јечи, стење,
И у муци тешкој прождире камење;
На њу грешну сунце никада не сија,
Само гром је мразну са хуком пробија,
Пламенита муња опали јој лица,
Да већма потамни срамна проклетница!
У нечистом недру вечну клетву скрива,
Зато гдегде грми, и немо почива,
Благослов је прокл'о — српски царе Лазо
Како би јој и Бог милости указ'о?...
— Поред ње ме бујне тврда стаза води,
Али куда, куда? Куд сам ор'о ходи,
Повише облака и од неба више,
Јер у место неба пуст се камен диже.
Не чује се тица, баш никаква гласа.
До вечите хуке безбожних таласа
Не знам даље стазе, нит' знам даље пута,
У 'вакој се гори најлакше залута.
Ослабеле ноге даље већ не могу
А и куд' ћу даље... даљу тражит беду?...

Изнемогло тело, сурвало се доле
Поред неке пуне развалине голе.
Тврдиња је била некад ово стара.
Чувала је верно свога господара,
А данаске шта је развалина ова?
Постала је гнездо суријех орлова!
Слушала је негда бојних труба звуке.
Шта данаске слуша? Медведе и вуке!
Силена је војска овде становала.
На место је војске маховина пала!
Под маховом леже старе славе знаци,
Оружје* светло, коњи и јунаци.
Све ту мирно лежи под стеном страхоте,
Из прашине њихне гуштери се коте.
— На њој данас седим и даљину гледим,
Ваљда гдегод ближе миран кров се диже,
Или добар пастир стаду следи белом?
Ал' ништа не беше у околу целом!
Као да је камен у љутини пук'о,
И у пукот своју све живо повук'о,
Ал' шта се забеле у горскоме мраку?
То је бела кула на цркви Горњаку!

* Ради стиха, мјесто оружје.

Раширила крила лабудова бела,
Белоћу је снега на себе узела;
Крст се на њој блиста, сунцу одговара,
И по хладној стени златне пруге шара.
Једно се је звоно с беле куле чуло,
У моме је срцу трипут одјекнуло;
Запојаше тихо калуђери свети —
Можете л' ме, ноге, бар донде понети?
Ено им дворишта, ено дворских врата,
Примиће ме у двор страна, непозната,
Одмор ће ми дати, то ми само треба:
А благослов на нас Бог шаље са неба!...

Народно здравље.

Срдобоља.

I. Опасност од ње.

1. Срдобоља* је у нашем народу честа и опасна болест. Не прође година, да само Србија од ње не изгуби око 1500—2000 душа, а колико јој та болест иначе радне снаге сатре, не може се ни приближно одредити. Па и у другим нашим крајевима није боље.

2. Обично је да од 100 срдобоника умре 10—15, али има година, где их смрт преполови. По гдекада се срдобоља покаже баш као права морија, те ретко који болесник и преболи.

3. То и сâм народ зна, па толико од ње страхује, да ће често у клетви рећи: „Црљена те срдобоља пробила“ — И у песми је са страхом спомиње:

„А Бог пусти тешку болезању,
Болезању страшну срдобољу;
Те помори и старо и младо,
И растави и мило и драго“.

4. Па ипак се наш сељак од ње слабо чува и лоше брани. Рад је, сиром, али је још празноверан и неук, па на сваком кораку погреша. Ваља га, дакле, и у томе на боље упутити.

II. Знаци и ток болести.

5. Срдобоља је болест црева. Испришти се дебело црево — нарочито задње — па то онда изазове читав низ разних, често веома озбиљних појава. Болесника почне у трбуху („на срцу“) завијати, сећи или косити (за то и веле за њу: срдобоља, болосрђе, грижа, покошљница); сваки час га тера на поље, да једва стиже (за то јој је и дао име: брза, брзица, немирна, шећа), па онда — уз врло јако натезање, које га непрестано мучи — проточи кад јачим, кад слабијим проливом (за то народ и каже: пролевача, проливач).

* Срчана, срчаница, срчена, срченица, срџба, болосрђе, слаба, слабица, брза, брзица, шећа, немирна, гриз, грижа, крвава грижа, крвогриз, црвени пролив, црљена, црљеница, црљена срдобоља, шарац, покошљница, струна, пролевача, проливач, сера, сараца, фијус итд.

6. Пролив срдобоника је водњикаво-слузав (балав), и тек местимице сукрвицом ишаран или црвенкаст (за то: шарац, црљена, црљеница, црљена срдобоља, црвени пролив). Гдекада је сасвим крвав (за то и веле: крвогриз, крвава грижа), а по некада може бити и гнојав. Не заудару као обичне изметине.

7. Уз пролив и жестоку натезавицу добије болесник по гдекад кад јачу, кад слабију ватру; јако жедни и нагло ослаби (за то народ и вели: слаба, слабица) — тако, да по гдекада за неколико дана сасвим изнемогне и — умре.

8. Ако болест пође на боље, срдобоник, махом, за неколико недеља сасвим оздрави. Али има и случајева, где срдобоља и месецима траје. И то није реткост, да се болест по неколико пута повраћа, или да остави за собом врло неугодних трагова.

III. Како се шири.

9. Срдобоља се јавља или лети или с ране јесени. Обично оболи једно чељаде у кући, па одмах затим друго и треће... док не обреди целу кућу. Из једне куће пређе у другу, те не потраје дуго, а она захватила цело село и читав крај. Срдобоља се, дакле, преноси с болесника на здраве: — она је прилепчива или заразна болест.

10. Да је срдобоља заразна, зна, махом, и сам народ, па се — наравно на свој начин — од ње и чува. Пази н. пр. да голом ногом на болесникове изметине не стане, а има и право. Оне и јесу заразне: — болест се само њима разноси.

11. Срдобољу управо изазива нека сићушна, заразна клица. Залеже се у дебелом цреву; ту се размножи: па је онда болесник у изметинама и опет на поље истури. У згодним приликама може она тако и опет до другог, здравог човека доспети, те га заразити.

12. Клицу срдобоље може човек на више начина захватити. Или је прими непосредним додиром од самог болесника; или пређе на њега посредно: — са заражених ствари (рубља, постељских хаљина и судова), којима се болесник служио; или је којим год начином прими у загађеној храни — нарочито у зараженом воћу, бостану, поврћу и млеку; — или се најпосле зарази нечистом водом, коју пије, којом судове пере, и којом готови. Овај последњи начин је најопаснији, јер може у један мах заразити много здраве чељади.

13. И муве могу срдобољу преносити.

14. Клица срдобоље је врло заразна, али је срећа, што се ван човечјег тела тешко одржи. Сатире је нарочито сухота, светлост (особито непосредна сунчана), јака топлота (нпр. пара или кључала вода), а и јака зима. Угине доста

брзо и у јаком цеђу, у угашеном кречу (кречном млеку), у клорном кречу, у карболној киселини и у другим неким јачинама. Дуже се у животу одржи, па може и да зарази, ако је где заклоњена од светлости а у влази, па још на нечистим местима и предметима (нпр. у мрачним буцацама и затвореним сандуцима на прљавим кошуљама).

15. И то помаже човеку, што се баш и онда кад већ доспе у тело, може развити само тако, ако у њему нађе повољне прилике. Тако се нпр. зна, да се у здравом цреву тешко залеже. Тек кад се у њему што поремети, те оно оболи, ласно га зарази. И то је доказано, да човек лакше срдоболу прими, ако је којим год начином толико ослабио и малаксао, да се навали заразне клице не може успешно одупрети.

IV. Прилике код нас*.

16. По нашим селима су, махом, врло zgodне прилике за ширење срдоболје, а и наше вароши у томе не уступају много селима. Лети и с ране јесени су наша села по гдекада легло срдоболји. У то доба човек више жедни и воде тражи, те не бира, па већ то изазива неки неред у цревима — да и не мислимо на заразу од саме воде нечистих и плитких бунара; запуштених и загађених извора; или потока и речица, у које се по гдегде, нарочито по варошима, непосредно нужничка чистоћа слива.

17. Лети се наш сељак лошије и храни. Жене посте и једнониче; у кући се махом једе неварено; много троше зелено и сочно воће, дудиње, пурењаке, пресне краставце, паприке и патлицане, диње и лубенице... па већ и то изазива неред у цревима и појаве, које стварају zgodно земљиште за клице срдоболје.

18. Клицу срдоболјехвати наш сељак тим лакше, што нема нужника, него му срдобоници расипају изметине гдегод стигну. Тако расуте изметине разносе после домаће животиње и кућна чељад на све стране, па је онда ласно на њих нагазити, или се иначе њима заразити. Ласно већ с тога, што на тај начин болесничке изметине доспу и у вотњаке, шљивике, баште, расаднике и бостане, са којих се зеље, поврће, воће и бостан сабира и у кући (махом пресно) троши.

19. Још већа је опасност од срдоболје по нашим селима, што наше сељанке и болесничко рубље и све што од болесника долази, перу и испирају у хладној води, и то врло често одмах украј слабо ограђених а плитких бунара; на изворима, потоцима и речицама, одакле ће после

воду за пиће, прање, испирање судова и готовење јела употребити.

20. Често се бунари и извори по селима срдоболјом заразе и с тога, што се по гдегде из њих вода не захвата нарочитим, само за то одређеним судом (привезаним каблом или ведром), него ма каквим другим, којим се чељад служи и за друге потребе. Тако се дешава, да се на тај начин изређају свакојаки судови из разних, често и заражених кућа, и да се — тако рећи — у бунару изаперу.

21. Наши сељаци јаче подлежу срдоболји и за то, што лети уз слабу храну тешке послове толико раде, да су махом преморени и изнурени; што их често киша и друга непогода бије; што радо лежу на голу и влажну земљу те прозобу; — у опште: што слабо пазе своје здравље, те часом изгубе своју опорну снагу према заразним болестима. А и ракија их слаби и толико затире, да се не могу одбранити.

Д-р М. Јовановић-Батут.

„Здравље“.

(Свршиће се).

1906. година.

ЈУЛИ — СРПАЊ.

ДАНИ		Стари календар	ДАНИ		Нови
С	1	Врачеви Кузм и Дамј.	14		Бонавент.
Н	2	Полагање хаљ. Богор.	15		Растанак ап.
П	3	Мученик Јакин	16		Марија
У	4	Андрија арх. критски	17		Алексије
С	5	Атанасије атонски	18		Арнолд
Ч	6	Препод. Сисој вел.	19		Арсеније
П	7	Тома и Акакије	20		Илија прор.
С	8	В. муч. Прокопије	21		Данило пр.
Н	9	Мученик Панкрације	22		Мар. Магдалена
П	10	45 мученика у Никопољу	23		Аполинарис
У	11	Еуфимија, Олга	24		Христина
С	12	Прокло и Иларије	25		Јаков апост.
Ч	13	Сабор арх. Гаврила	26		Ана
П	14	Апостол Акила	27		Пантелија
С	15	Кирил и мати му Јулка	28		Инокент. I.
Н	16	Свешт. муч. Атиноген	29		Марта
П	17	Марина (Огњ. Марија)	30		Абдон
У	18	Јакин и Емилијан	31		Игњат Лој.
С	19	Макрина с. в. Вас.	1		Коловоз. Ч. в.
Ч	20	Пророк Илија	2		Порцијунк.
П	21	Симеон и пр. Језекиљ	3		Стеван
С	22	Марија Магдалина	4		Доминик
Н	23	Трофим и Теофил	5		Мар. снеж.
П	24	Мученица Христина	6		Преображ.
У	25	Успеније св. Ане	7		Кајетан
С	26	Јермолај, Параскева	8		Киријак
Ч	27	Вел. муч. Пантелејмон	9		Роман
П	28	Проходор и Никанор	10		Лаврентје
С	29	Мученик Калиник	11		Сузана
Н	30	Мати Ангелина	12		Клара
П	31	Јевдоким (Покл. госп.)	13		Хиполит

Сунце	дана	излази	залази
	1	4:28 час.	7:43 час.
	5	4:16 "	7:46 "
	10	4:16 "	7:48 "
	15	4:18 "	7:48 "
	20	4:20 "	7:48 "
	25	4:24 "	7:46 "
	30	4:27 "	7:44 "

* Наиме у Србији. А и по нашим селима овамо исто је тако. — Уредништво.

Мене месеца. Млад месец 9. у 10 сати 28 мин. пре подне.

Прва четврт 16. у 3 с. 41 м. по подне.

Пун месец 23. у 5 с. 49 м. по подне.

Последња четврт 30. у 11 с. 35 м. пре подне.

О празницима и светитељима.

4. Св. Андреја, архиепископ критски (острва Крете или Крита), познат је као строг испосник и врстан архипастир, а особито је чувен као црквени беседник и песник.

13. Име Гаврил значи „сила Божја“. Арханђел Гаврил се јавља у Св. Писму често као гласник Божји у догађајима који иду на спасење људскога рода. Он је јавио староме свештенику јерусалимском Захарији, да ће му се родити син (св. Јован претеча), он је донео глас дјеви Марији, да ће родити Спаситеља. По мишљењу св. Отаца, он беше послан у врт Гетсимански да охрабри Спаситеља и Богородици да јој објави њено успеније.

15. У Русији се слави св. равноапостолни *кнез Владимир*, који је 988. примио и сам хришћанство и утврдио га прво у Кијеву, а после у осталој Русији. Он је просветио Руску Земљу светлошћу вере Христове и утврдио је православну цркву. 1888. године прослављена је у Русији веома свечано девета сто-годишњица од како су Руси примили хришћанство.

20. Св. Илија. За доба јеврејскога цара Ахава, на 900. г. пре Христово рођења, живео је међу Јеврејима пророк Илија. Због светог живота му и живог заступања за славу Божју био је, по учењу св. Цркве, жив узет на небо.

20. Св. Марија Магдалина. По црквеним песмама је св. Марија Магдалина после вазнесења Спасова проповедала, куда је год доспела, Божју реч. Предање казује, да је св. Марија доспела и до Рима до двора царевих, да се грозноме императору Тиберију јавила са: „Христос васкресе!“ и да му је уједно пружила на дар црвено јаје и испричала безакоње Пилата и јудејских првосвештеника, које учинише Христу. Путујући у Рим и из Рима натраг у Азију, она је свугде проповедала о Христу, и због тога је заслужила не само име мирносице него и равноапостолне.

27. Св. Климента, Анђелар, Горазд, Наум и Сава су били ученици св. Методија, који су после његове смрти морали бежати из Моравске међу Бугаре и Србе. Међу њима је знаменит особито св. Климента, који је око 888. у Охриду, у Македонији, наставио ширити словенску књигу и писменост. Дотле су Срби и Бугари, колико су писали, писали само латинским и грчким словима, а знало се само за грчке и латинске књиге. Сад су, преко ученика Методијевих, познали и словенску књигу и словенско писмо. Св. Климента је постао епископ, па је као таки дизао цркве и школе, састављао беседе и поучавао народ. Умро је 27. јула 916. године.

30. Св. мајка Анђелина, деспотица српска, жена деспота Стевана Слепог. Она беше кћи храброг Ђорђа

Аријанита а свастика Ивана Црнојевића, господара зетског, и Скендер-бега. После пада Смедерева 1459. год. деспот Стеван Ђурђевић се склони у Зету и ту се ожени Анђелином. Доцније се пресели у Италију и умре 1477. Онда се Анђелина врати у Срем и узме за синовима, Ђорђем (види 10. децембар) и Јованом, (види 18. јануар) деспотско достојанство, које је дотле у Срему (камо су се деспоти преселили после пада Смедерева) носио синовац јој Змај Огњени Вук. На скоро уступи Анђелина деспотство старијем сину Ђурђу, и покалуђери се у женском манастиру, који је, како се мисли, сама саградила на месту данашњег села Крушедола. До смрти своје живела је она богоугодно, везла је с калуђерицама покрове светитељима. После пустошења Крушедола 1716. од моштију њених остала је једна рука, која се и данас чува у манастиру Крушедолу. 30. јула се скупља многи свет из Срема и околине у ман. Крушедол на славу св. Анђелине.

Споразум учитеља и ђачких родитеља.

Деци, која још нису пошла у школу, при каквој погрешци, обично се прети са учитељем: „Добро, добро, отићи ћеш ти у школу, научиће те учитељ памети!“ Тако исто кад ђак погрешно обично се каже: „То си у школи научио?“ Или: „Томе те учитељ научио?“ Све се баца кривица на школу и учитеља. Такви ђачки родитељи мисле да је само учитељева дужност да изводи ђаке на пут. А неће да размисле, и да увиде, да је то немогуће. Учитељ би најсретнији био, кад би могао децу не само књизи обучити, већ кад би их упутио да у свему буду добра. Јест, али то је немогуће, јер учитељ не може да сазна какав је сваки ђак, а родитељима је то лакше. Лакше им је зато, што имају мање деце, и што деца код њих више времена проводе, него у школи — па им је лакше и мане њихове опазити. А кад сазнају мане лако их је лечити, само ако се хоће.

Дакле учитељ не може све, него нешто, а нешто могу родитељи; а родитељи и учитељи могу доста учинити те да им деца не греше.

Из ових примера што следују видећете, како пролазе они ђаци, чији се родитељи договарају с учитељима; а како они, чији родитељи не само да се не договарају, него чак и ометају рад учитељу.

*

Из једне школе отишао је учитељ у оближњу варош, да набави кућевне потребе. У школи је остала сама учитељица, која је и у његовом разреду радила. Кад су деца приметила, да учитељ није ту, нека су постала слободнија, мало су слушали савете и опомене учитељичине. Један се толико ослободио да се и с учитељицом почео свађати, а кад га је она повукла за уво, он је ухвати за руку! — Учитељица хтеде га

за ово оштрије казнити, но он се успротиви, и поче се бранити. Учитељица је била ван себе! Зар ђак да јој се противи?! — Била је и сувише узбуђена, али толико свесна, да је оставила разред и изашла напоље.

Послужитељ је пустио ђаке кући. И Милутинов је отац сазнао за ово (јер се овај ђак звао Милутин) па је грдио пред њим учитељицу и претио да ће је тужити. Кад је Милутин ступа дан дошао у школу хвалио се својим друговима, како ће његов отац тужити „госпојицу“. Милутин је тога дана био не-обично весело, изгледао је пред децом као неки победилац. А и што да не буде кад га његов тата брани.

Кад је учитељ сазнао за ово, зовне Милутинова оца, прекори га, и посаветује га, да дете не квари. Но и он беше упоран, на што му учитељ рече: „Брате, твоје је дете сувише напуштено, а да би се поправило, мора се и казнити, јер ми никога не кажњавамо из мржње, већ да га тиме поправимо“. Но он је и даље остао при своме напоменувши учитељу, да нико сем њега не сме његово дете казнити. На то му учитељ рече: „Добро; ми можемо твоје дете и да не кажњавамо, ал' какво ће онда бити? — И на томе се сврши.

Прошла је та школска година. Милутин је прешао у старији разред, и дошао код учитеља. После неког времена Милутина нестане. Нико не зна где је! — Отац од учитеља тражи да Милутина нађе. Тада му учитељ оштрије рече: „Шта си ти пре говорио, сам си томе крив, брајко мој! Милутина су нашли у пољу; ноћивао је по колебама и хранио се с чобанима.

Милутин је како, тако свршио школу. Његова је кућа у близини школе, и учитељ често слуша глас Милутиновог оца: Милутине нераднице!“ „Милутине несретнице!“

*

Добросав је ђак од ваљаних родитеља, из куће доста имућне, из честитог дома Којића. У школи се лепо учио али је био и сувише жив. Никад није био на миру. Увек је своје другове задиркивао, или се с њима свађао и тукао. Учитељу досадиле тужбе на Добросаву. Поред свих опомена па богме и казни, Добросав и даље продужаваше свој посао. Учитеља ово забрину: мислио је како да га од свега овога одвикне. Најпосле се реши и зовне оца његова. Исприча му све, и каже да је намислио, да га првом приликом пред свима друговима оштро прекори и да му каже да као такав више не може бити ђак, и да више не долази у школу. Кад га ја отерам, па дође кући, ти га упитај што је дошао у то доба. А кад ти он каже, прекори га и натерај да се школи врати и да моли учитеља за опроштај иначе му кажи да

ти код куће не треба. На ове речи отац Добросављев рече: „Хвала ти, господине, што се ти толико о мом детету бринеш, учинићу све како си казао...!“ Тако је и било. Добросав је учитељ истерао из школе, а отац га кући није примао. Кад је видео Добросав, да га и код куће не примају, врати се невесео школи. Учитеља је молио за опроштај, а он му је и опростио. Добросав се после заиста поправио. И даље је остао несташан ал' се више није свађао с друговима, већ се с њима весело и задовољно играо и забављао.

*

Једног дана седео је учитељ са једним честитим старцем. Разговарали су о школи и ђацима. Тек ће старина рећи: „Е мој господине пре се друкчије тукло“. А како то старино? Упита учитељ. Старац настави причати: „Прођем ја једном поред школе и чујем јаук дечји. Застанем и познам по гласу мога Живана. Учитељ га је тукао. Мени се смучи. Дође ми нешто зорли тешко у грудима. Али опет стегнем своје срце, и одох даље. У вече упитам Живана:

Јеси л' се оно ти данас дерао у школи?

— Јесам. Одговори Живан.

— А што те био учитељ?

— Био сам немиран.

— Ако, и треба да те туче. И ја ћу му казати да те још више туче.

После неколико дана нађем се с учитељем и замолим га лепо, да ми Живана не туче много. Учитеља дарнуше ове моје речи, па ће ми рећи: „И сам сам видео да сам претерао, али шта ћеш, такав је човек кад се наљути. И сам знаш, једно дете кад имаш, па се на њега опет наљутиш, и истучеш га више него што би требало, а како је мени, што имам оволику децу...“ И тако се сврши наш разговор.

Из ових примера јасно видите, шта треба да радите, и с ким да се договарате, па да ваша деца буду добра а учитељу — добри ђаци.

„Подринске Новине“.

М. Рабреновић.

Шта се збива у нас и у свијету.

Царински рат са Србијом. Између Србије и Аустро-Угарске отпочео је опет нови царински рат и границе су државне затворене. Србија не може да извози у Аустро-Угарску своју стоку, свиње и друге њезине производе и ствари, а Аустро-Угарска опет не може да увози своје ствари у Србију.

Разлог зашто је Аустро-Угарска, или боље рећи министар спољашњих послова гроф Голуховски затегао овако жице према Србији у томе је, што Србија неће да се понизи па наручи топове из аустријске Шкодине фабрике, како то Голуховски заповиједа. А

неће да наручи зато, што једна држава има право да купи оружје и друго што јој треба ондје, гдје је за њу најбоље, а друго зато, што Шкодини топови не ваљају.

Докле ће овај царински рат трајати не може се рећи унапријед, али министар Пашић гледаће да Србија са што мање штете изиђе из ове невоље. На страни Србије стоји сва мађарска штампа, која грди Голуховскога уздуж и попречије, јер он хоће да уцјењује једну државу. У угарском сабору два су мађарска посланика питали владу, зашто она допушта да се уцјењује једна земља и да се против Србије, која је пријатељ Мађарима, овако поступа. Угарска је влада гледала да умири Мађаре и рекла је да се нада да царински рат неће дуго трајати.

Нова влада у Хрватској није још потврђена и тако већ више недјеља земља нема одјелних предстојника, а послови стоје. Питаћете, зашто краљ владу није све до сад потврдио? Зато, што чета мрачњака Кунових и Чавракових, којима је власт испала из шака, клевету, лажу и мажу у Бечу против хрватске и српске коалиције. К њима се придружио злогласни Франк с једне, а опака браћа Радићи с друге стране.

Франков лист „Право“ донијело је из Беча између осталих лажи и ту, да су наши делегати у Бечу били на ручку код тамошњег српског посланика д-ра Михаила Вуића и да су наздравили краљу Петру као јужнословенском владару, а да краља Фрању Јосипа нису ни споменули. Посланик Вуић, кад су бечки листови пренијели ову вијест, изјавио је да је све, што је Франков лист написао, проста лаж и измишљотина. Једино се састао с д-ром Ђорђем Красојевићем, који му је род по крви. Али то није сметало, да клеветници наставе свој посао и даље.

Те су лажи криве, да данас није влада потврђена. Али се надајмо, да ће се видјети најзад, да је у лажи плитко дно, па ће и наша нова влада бити именована. Кад су посланици хрватске и српске коалиције предлагали људе: д-ра Владимира Николића, д-ра Милана Ројца и д-ра Александра Бадаја за одјелне предстојнике, онда је на то пристао бан и пристала је заједничка угарско-хрватска влада. Кад не би била потврђена влада, онда би то био у један мах ударац за коалицију, за бана и угарску владу. То би могло имати великих и крупних пошљедица, а то круна не жели и неће то да изазове. Зато ће, уздамо се, нова влада доћи, а неће доћи комесар, који би растјерао сабор, управљао земљом без сабора, чему би се највише радовали Кунови и Чавракови људи, који су нас досад гњавили и давили, и људи Франкови, којима је најмилије, да се народ гњави, а они да пишу о великој и уједињеној Хрватској, коју ће им *Беч дати* на тањиру.

Различне вијести.

Таушановићев споменик на Налемегдану. У недјељу 25. јуна (8. јула) откривен је свечано споменик Кости С. Таушановићу у Београду, што су му га подигли његови другови и пријатељи. Био је велики привредник српски и створио је много привредних установа, те је највише учинио да је код нас основана Српска Банка у Загребу.

Државна и црквена добра у Русији. Руски Сабор (Дума) ради на том, да се велика државна и црквена добра прекупе, па да се онда раздијеле сељацима, који би за ту земљу дали одређену суму новаца. Тиме би се знатно помогло руском сељаку.

СВАКА СРПСКА КУЋА

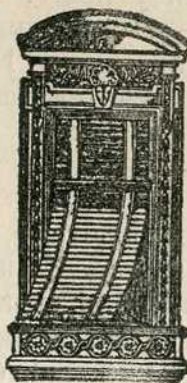
ТРЕБА ДА ИМА КАРТУ

≡ ПРАВОСЛАВНИ СРБИ ≡ У ХРВАТскоЈ И СЛАВонији

ПО ПОЛИТИЧКИМ ОП-
ЋИНАМА И ИЗБОР-
НИМ СРЕЗОВИМА ЗА
ЗЕМАЉСКИ САБОР.

КАРТУ ЈЕ САСТАВИО
Г. ДР. ВАСА РУВАРАЦ,
А ИЗДАЛО „СРПСКО
КОЛО“ У ЗАГРЕБУ.
ИМА ДВИЈЕ ВРСТЕ КА-
РАТА: НА ДЕБЉЕМ ПА-
ПИРУ К 2, А НА ТА-
ЊЕМ ПО К 1. РАТАРИ
ДОБИВАЈУ У ПОЛА ЦИ-
- ЈЕНЕ. - -

КО ХОЋЕ ДА ИМА ОВУ КАРТУ
НЕКА ПОШЉЕ УПРАВИ „СРП.
КОЛА“ ЗА ПРВУ К 1 И 10 ПОТ.
ЗА ПОШТАРИНУ ИЛИ ЗА ДРУГУ
50 ПОТ. И 10 ПОТ. ПОШТАРИНЕ.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтин
фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—